

Warszawa, dnia 14 września 2010 r.

RPO-650842-VII-7020/7015/10/JL

Informacja
o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw
Obywatelskich w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych Komendy Miejskiej
Policji w Legnicy
(wyciąg)

1. Wprowadzenie.

Działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w dniu 26 sierpnia 2010 r. do Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych Komendy Miejskiej Policji w Legnicy (zwanych dalej: PdOZ lub Izba) udali się przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich z Zespołu Prawa Karnego Wykonawczego oraz reprezentantka Zespołu Terenowego Biura Rzecznika Praw Obywatelskich we Wrocławiu. Wykonując zadania Krajowego Mechanizmu Prewencji, przedstawiciele Rzecznika sprawdzili na miejscu sposób traktowania osób zatrzymanych, dokonując oceny pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym i poniżającym traktowaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji przedstawionych przez Zastępcę Komendanta Miejskiego Policji oraz Naczelnika Wydziału Ochrony;
- oglądzie wszystkich pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla osób zatrzymanych;
- przeprowadzeniu rozmów w cztery osoby z ośmioma osobami zatrzymanymi w PdOZ;
- zapoznaniu się z następującą dokumentacją Izby: książką przebiegu służby w PdOZ, książką ewidencji osób zatrzymanych oraz doprowadzonych do wytrzeźwienia, książką wizyt lekarskich, rejestrem zamówionych i wydanych

posiłków, rejestrem upoważnień na zakup leków, książeczkami zdrowia dla celów sanitarno – epidemiologicznych funkcjonariuszy Policji pracujących w PdOZ oraz książką kontroli sanitarnej.

Pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich poinformowali Zastępcę Komendanta Miejskiej Policji i Naczelnika Wydziału Ochrony o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali ich uwag i wyjaśnień.

Ponadto, po zakończeniu wizytacji analizie poddano: sprawozdanie z wizytacji Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych Komendy Miejskiej Policji w Legnicy przeprowadzonej przez sędziego penitencjarnego Sądu Okręgowego w Legnicy w dniu 4 września 2009 r. oraz protokół kontroli sanitarnej przeprowadzonej przez Zespół Państwowej Inspekcji Sanitarnej MSWiA na obszarze województwa dolnośląskiego w dniach 6, 12, 13 i 18 maja 2010 r.

2. Charakterystyka Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych.

Pojemność Izby wynosi 22 miejsca (dwa pokoje dwuosobowe oraz sześć pokoi trzyosobowych). Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych usytuowane są na parterze Komendy Miejskiej Policji. Okna Izby wychodzą na teren wewnętrzny Komendy. Nadzór nad Izbą sprawuje Naczelnik Wydziału Ochrony. Do PdOZ przydzielonych jest jedenaście etatów funkcjonariuszy Policji i jeden cywilny. Służba pełniona jest w 12 godzinnym systemie zmianowym przez dwóch funkcjonariuszy.

Izba przeznaczona jest dla kobiet i mężczyzn, zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa oraz doprowadzonych do wytrzeźwienia.

Z informacji przekazanych przez Komendanta wynika, że w przypadku umieszczenia w Izbie kobiety, czynności związane z jej osadzeniem zawsze wykonuje jedna z funkcjonariuszek Wydziału Prewencji.

3. Ogląd Izby.

Przeprowadzony ogląd całej Izby oraz uzyskane w związku z tym informacje pozwoliły stwierdzić, iż:

- Zgodnie z treścią rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 października 2008 r. w sprawie pomieszczeń w jednostkach organizacyjnych Policji przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach (Dz. U. z 2008 r. Nr 192, poz. 1187) zwanego dalej „rozporządzeniem”, w Izbie wydzielono następujące pomieszczenia: dwa pokoje dwuosobowe oraz sześć pokoi trzyosobowych dla osób zatrzymanych, magazyn czystej pościeli, magazyn brudnej pościeli, pokój do przygotowania lub podgrzewania posiłków oraz zmywania naczyń, pokój sanitarny służący do utrzymania higieny osobistej, pokój lekarski oraz pokój dyżurnego.
- Pokoje dwuosobowe dla osób zatrzymanych wyposażono w dwie prycze jednoosobowe, stół i dwa taborety przytwierdzone do podłogi, bez ostrych krawędzi. Pokoje trzyosobowe mają analogiczne wyposażenie, z tą różnicą, iż są tam trzy prycze jednoosobowe i tylko dwa taborety.
- Oświetlenie sztuczne w pokojach dla zatrzymanych stanowią dwa punkty świetlne umieszczone na suficie, zabezpieczone obudową z pleksiglasu. W nocy jest ono wyłączone. W ocenie przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich, takie oświetlenie jest wystarczające do czytania i pisania.
- Okno w każdym z pokoi zabezpieczone jest od wewnątrz stalową siatką, a od zewnątrz metalową kratą. Są to okna uchylne i matowe. Ściany do wysokości ok. 1,5 m. pomalowano farbą olejną, a powyżej akrylową. Na podłodze położono gres. Poza tym, każdy z pokoi dla zatrzymanych jest wyposażony w wentylację grawitacyjną. Wizjer w drzwiach zabezpieczono szkłem hartowanym od wewnątrz oraz ruchomą zasłoną od strony korytarza. Drzwi wyposażono w dwie zasuwki, zamek i łańcuch.
- Na terenie całego PdOZ zainstalowano ogrzewanie podłogowe.
- Każdy z pokoi wyposażony jest w sprawnie działającą instalację przyzywową, zaś na korytarzu Izby zamontowano przyciski instalacji alarmowej.
- W Izbie wyodrębniono pomieszczenie do podgrzewania posiłków. Posiłki osobom zatrzymanym podawane są w jednorazowych naczyniach. Obiady dostarczane są

przez restaurację „Miła” w Złotoryi, natomiast śniadania i kolacje przygotowywane są przez funkcjonariuszy. Osobom doprowadzonym do wytrzeźwienia podaje się wodę w naczyniach jednorazowych. Kuchnia wyposażona jest w: lodówkę, kuchenkę mikrofalową i elektryczną, czajnik elektryczny, wagę, szafki stojące i wiszące oraz zlew. W pomieszczeniu znajduje się wentylacja grawitacyjna.

- W magazynie czystej pościeli trzymane są: materace, koce oraz poduszki, zaś w magazynie brudnej pościeli, w koszach na bieliznę, trzymana jest: brudna bielizna pościelowa oraz ręczniki. Ponadto, na wieszakach wiszą wierzchnie ubrania zatrzymanych. Bielizna osób chorych zakaźnie przechowywana jest do worku foliowym.
- W pokoju sanitarnym znajduje się prysznic odgradzony od reszty pomieszczenia ściankami o wysokości ok. 2 m. Zapewniają one zachowanie intymności. W brodziku nie było maty antypoślizgowej. Naprzeciw umieszczono WC osłonięte ścianką i drzwiami wahadłowym do wysokości ok. 1,5 m. Pomieszczenie wyłożone jest glazurą, a na podłodze gresem. Wymianę powietrza zapewnia wentylacja grawitacyjna oraz uchylne okno z matową szybą. W dniu wizytacji, przy umywalce znajdowały się ręczniki papierowe oraz papier toaletowy. Ręczniki materiałowe wydawane są każdorazowo w przypadku korzystania z natrysku.
- W Izbie nie wyodrębniono miejsca przeznaczonego do palenia wyrobów tytoniowych przez osoby zatrzymane. Natomiast wyznaczono pokoje, w których umieszczane są osoby deklarujące używanie wyrobów tytoniowych.
- Przed umieszczeniem w Izbie osoby zatrzymane poddawane są badaniu lekarskiemu, na własne żądanie lub gdy zachodzi taka potrzeba. Badanie wykonywane jest w siedzibie Publicznego Szpitala Wojewódzkiego w Legnicy. W razie potrzeby udzielenia pomocy medycznej zatrzymanemu, który już przebywa w Izbie, wzywany jest lekarz pogotowia. Lekarz ma do swojej dyspozycji odrębny pokój. Mieści się w nim kozetka, apteczka, umywalka na której stoi płyn do dezynfekcji rąk oraz szafa, w której przechowywane są ubrania zastępcze oraz ochronne dla funkcjonariuszy.

- Przeszukanie osób zatrzymanych następuje w pokoju lekarskim, który mieści się naprzeciwko pokoju dyżurnego.
- PdOZ posiada również ubrania zastępcze przeznaczone dla osób, o których mowa w §10 ust. 2 i 3 Załącznika rozporządzenia. Są one przechowywane w szafie w pokoju lekarskim.

4. Dane z przeprowadzonych rozmów.

W czasie wizytacji w PdOZ przebywało dwunastu mężczyzn, zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub wykroczenia. Pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich przeprowadzili rozmowy z ośmioma zatrzymanymi, w cztery osoby, według opracowanego kwestionariusza, którego tematem było poszanowanie przysługujących im praw podczas zatrzymania przez Policję i pobytu w PdOZ. Zostały one przeprowadzone w sposób uniemożliwiający osobom postronnym zapoznanie się z treścią udzielonych odpowiedzi.

Osoby, z którymi rozmawiano nie zgłosiły zastrzeżeń co do legalności pobytu, traktowania przez funkcjonariuszy Policji w czasie zatrzymania, umieszczenia i pobytu w Izbie. Za wyjątkiem dwóch osób, potwierdziły, że zostały poinformowane o przysługujących im w czasie pobytu w Izbie prawach i obowiązkach, zostały zapoznane z Regulaminem pobytu osób umieszczonych w PdOZ, a także pouczone o prawie wniesienia w terminie 7 dni zażalenia do sądu na zatrzymanie.

Poza tym, zatrzymanym przedstawiono protokół zatrzymania do zapoznania się i podpisu oraz wydano jego kopię. Jeden rozmówca poddany został badaniu lekarskiemu.

Zatrzymani nie składali uwag odnośnie warunków bytowych w PdOZ, stanu otrzymanej pościeli, możliwości utrzymania higieny osobistej i załatwiania potrzeb fizjologicznych, jednakże aż pięciu zgłosiło, iż nie zostali poinformowani o wyposażeniu pomieszczenia w system całodobowego monitoringu.

5. Analiza dokumentacji Izby.

W czasie wizytacji poddano szczegółowej kontroli dokumentację prowadzoną w PdOZ: książkę ewidencji osób zatrzymanych oraz doprowadzonych do wytrzeźwienia w KMP, książkę wizyt lekarskich, książkę przebiegu służby, książeczki zdrowia dla celów sanitarno-epidemiologicznych, rejestr upoważnień na zakup leków, rejestr zamówionych i wydanych posiłków oraz książeczkę kontroli sanitarnej.

Po analizie książki wizyt lekarskich, stwierdzono, że lekarze pogotowia ratunkowego, udzielający pomocy zatrzymanym, nie zawsze odnotowują w niej godziny przeprowadzonego badania.

W PdOZ nie prowadzi się książki wypadków nadzwyczajnych. Z udzielonych wyjaśnień wynika, iż w roku 2009 oraz w roku 2010, do dnia wizytacji, nie miał miejsca żaden wypadek nadzwyczajny ani przypadek użycia środków przymusu bezpośredniego.

Z udostępnionych danych statystycznych wynika, że w roku 2009 w Izbie przebywało łącznie 1637 osób. W tej liczbie 1227 osób to podejrzani o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia, 396 osób zostało zatrzymanych na polecenie prokuratora lub sędziego, 2 prewencyjnie, a 4 w celu wytrzeźwienia. W I półroczu 2010 roku w Izbie przebywało łącznie 1010 osób. Wobec 726 osób było to zatrzymanie związane z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub wykroczenia, 178 osób zatrzymano na polecenie prokuratora lub sądu, a 2 doprowadzono w celu wytrzeźwienia.

W analizowanym okresie tym nie prowadzono żadnych postępowań dyscyplinarnych i karnych przeciwko funkcjonariuszom Policji, pełniącym służbę w PdOZ, ani nie wystąpiono na drogę postępowania cywilnego przeciwko jednostce Policji.

W dniu wizytacji na terenie Komendy znajdował się alkomat wraz z jednorazowymi ustnikami. Świadectwo wzorcowania zostało wydane 24 marca 2010 r. i jest ono ważne do dnia 24 września 2010 r.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano również sprawozdanie z kontroli Izby, dokonanej przez sędziego penitencjarnego Sądu Okręgowego w Legnicy w dniu

4 września 2009 r., protokół kontroli sanitarnej, przeprowadzonej przez Zespół Państwowej Inspekcji Sanitarnej MSWiA na obszarze województwa dolnośląskiego w dniach: 6, 12, 13 i 18 maja 2010 r.

Ze sprawozdania sędziego wynika, że dokumentacja prowadzona w PdOZ była sporządzana prawidłowo, a dokonane ustalenia nie dały podstaw do sformułowania zarządzeń powizytacyjnych. Państwowy Inspektor Sanitarny MSWiA na obszarze województwa dolnośląskiego po przeprowadzeniu kontroli sanitarnej nie wydał żadnych zaleceń pokontrolnych.

6. Wnioski i zalecenia.

Ustalenia poczynione przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych Komendy Miejskiej Policji w Legnicy wykazały, że podstawowe zadanie, jakie prawo stawia przed tego typu placówką, tj. izolowanie osób zatrzymanych, realizowane jest w niej prawidłowo. W trakcie wizytacji nie stwierdzono przypadków zatrzymania osoby na czas dłuższy niż przewidują to obowiązujące przepisy.

Po analizie dokumentacji i obejrzeniu pomieszczeń Izby przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich nie stwierdzili występowania czynników, które wskazywałyby na okrutne, nieludzkie lub poniżające traktowanie osób przebywających w tych pomieszczeniach.

W celu pełnej realizacji praw osób umieszczonych w Izbie konieczne jest:

- informowanie wszystkich zatrzymanych i doprowadzonych do wytrzeźwienia o wyposażeniu pomieszczeń w system całodobowego monitoringu,
- zainstalowanie trzeciego taboretu w pokojach trzyosobowych,
- zakupienie maty antypoślizgowej do brodziku prysznicowego,
- zwrócenie uwagi lekarzom na potrzebę każdorazowego rzetelnego wypełniania książki wizyt lekarskich.

Komendant Miejski Policji pozytywnie odniósł się do wystosowanych zaleceń. Poinformował BRPO o wprowadzeniu obowiązku informowania osób zatrzymanych o wyposażeniu pomieszczeń PdOZ w system całodobowego

monitorowania wizyjnego. Ponadto, każdej osobie zatrzymanej wydawane jest obuwie kąpielowe, które jest każdorazowo dezynfekowane po wykonanej toalecie. Lekarze udzielający pomocy medycznej oraz ratownicy medyczni pogotowia ratunkowego zostali pouczeni o konieczności prawidłowego dokonywania wpisów w książce wizyt lekarskich. Montaż taboretów zaplanowano po zakończeniu sezonu grzewczego z uwagi na zainstalowane ogrzewanie podłogowe.